

2201 2den Beh. af Lovf. om Lønn. f. Emb. og Bestillingsm. u. Kirke- og Undervisningsm. 2202

tror, at dette netop vil kunne forklare, at Noget der kunde gaa og tilbels gaa meget godt der, uden at det derfor vilde kunne gaa saaledes i et lille Land, der har en begrændset Lærerkreds, en begrændset Kraft af Personligheder, og som ved Siden deraf dog har og ikke vil lade sig berøve den Opgave at bevare et virkelig videnskabeligt Liv og en sand og human Grunddannelse for dets Embedsmænd. Jeg tror derfor, at man snarere, om man kunde, maatte foretage en Sammenligning med andre mindre Lande, selv om der i visse Retninger kunde være nogle Forskjelligheder tilstede ligeoverfor dem. Den Ordning, der i saa Henseende har været omtalt som forsøgt i Belgien, er ogsaa mig bekendt, skjøndt jeg tilstaar, at jeg ikke i dette Øieblik har alle dens Enkeltheder saa præsente, at jeg kan indlade mig nærmere derpaa. Det bestemte Indtryk har jeg imidlertid, at man der var i allerhøieste Grad misfornøiet dermed, og at man saa de betænkelige Sider ved Sagen og frygtede for, at de skulde virke undergravende, hvis man ikke i Tide standfede. Jeg har derhos med Hensyn til Schweiz, hvor noget Egnende har fundet Sted, hørt Uttringer fra flere Sider, hvor man kender Forholdene, der fuldstændig have samstemmet med de Betæneligheder, der vare fremkomne fra belgisk Side. — Dette nu med Hensyn til en Sammenligning mellem Indlandet og Udlandet. Men, komme vi saa til Indlandet, det vil sige: til os selv, saa skulde man dog tro, at man her bevægede sig med noget større Sikkerhed. Imidlertid maa jeg dog strax udtale, at der ogsaa med Hensyn til Indlandet forekommer en Uttring i Udvalgets Betænkning, som jeg føler mig opfordret til at belyse noget nærmere. Det kunde, antydes det paa et Sted i Betænkningen, synes besynderligt, om man nu ikke fastholdt den heromhandlede Grundtanke, siden den dog har været næret saa længe og billiget saa ofte af Rigsdagen i dens Helhed, der jo endog oftere har bevilget en Sum til dens Gjennemførelse. Jeg har imidlertid nogen Tvivl om, hvorvidt

dette virkelig med nogen Sandhed kan siges. Jeg mener, at der allerede kan være nogen Tvivl i saa Henseende paa Grund af den Omstændighed, som jeg nylig tillod mig at fremhæve, at hvad der dog nærmest er kommet til at spille Hovedrollen i Forhandlingerne om dette Spørgsmaal, har været den forffjellige personlige Erfaring og det Indblik i andre Landes Forhold, som man i større eller mindre Omfang har troet at have faaet, medens det upaatvilelig maa erkjendes, at netop for denne Særes Vedkommende maa der være et meget stort Antal af Rigsdagens Medlemmer, som ikke har haft Leilighed til at gjøre flige Erfaringer, og som derfor virkelig ogsaa har vanskeligt ved at kunne tilegne sig nogen selvstændig Overbevisning om Examenskommissionernes absolute Fortrin. Men dertil kommer jo, at, naar man ser hen til, hvad der er foregaaet i en Række af Aar, saa er der vel, som det paa et andet Sted i Betænkningen omtales, blevet bevilget en Sum til saadanne Examenskommissioner, men det maa rigtignok tilføies, at dette er sket paa en ganske egen Maade, idet det kun har været en Bevilling for et Finantsaar ad Gangen til at saa et Forsøg med Examenskommissioner bragt frem i en ganske enkelt Retning og med Hensyn til en ganske enkelt Examen, ved hvilken man mente, at Mislighederne nærmest viste sig, medens i alt Fald Spørgsmaalet om at søge at modvirke Mislighederne ad anden Veie ikke dengang forelaa. Det er vistnok for en stor Del derfor, at man har sluttet sig til Tanken om Examenskommissioner. Jeg tror virkelig ikke at gaa Nogen for nær, hverken her i Thinget eller i det andet Thing, ved at sige, at det er gaaet Mange saaledes, at de have sagt: „Ja, Herregud, man kan jo gjøre en Prøve; det er en Sag, hvorom de, der skulle kende den, ere høist uenige; den ene paaberaber sig Det og den Anden et Andet, og, naar man derfor vil have en Prøve for at se, hvorledes det vil gaa, saa er den Sag ikke saa farlig, og man kan altsaa gjerne bevilge det foreslaaede